

Tekst 1 Leven in een filterbubbel. Wil je dat?

1 maximumscore 1

(alinea) 5

2 maximumscore 1

(alinea) 7

3 maximumscore 3

De kern van een goed antwoord is:

- (Periode) 1: internetgebruikers kunnen een oneindige hoeveelheid websites bezoeken / krijgen toegang tot het internet 1
- (Periode) 2: internetgebruikers kunnen eigen (online) content creëren (op sociale netwerken) 1
- (Periode) 3: internetgebruikers krijgen een (hyper)geïndividualiseerd aanbod / op hun persoon afgestemde informatie voorgeschoteld (via algoritmes / kunstmatige intelligentie) 1

Maximumlengte van het antwoord: 50 woorden.

Beoordeel de spelling en grammatica.

4 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:

Activiteiten kunnen vanuit huis worden gedaan. / Activiteiten kunnen (thuis) online worden uitgevoerd.

Beoordeel de spelling.

5 maximumscore 2

- (alinea) 1 tot en met 5: neutraal 1
- (alinea) 7 tot en met 15: alarmerend 1

6 B

1

Vraag	Antwoord	Scores
7	maximumscore 2 De kern van een goed antwoord is:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Techreuzen buiten hun werknemers uit / hebben geen oog voor arbeidsrechten (van medewerkers) (alineea 7) • Techreuzen verzwijgen de technische problemen / gevolgen van het metaverse (alineea 8) 	1 1
	<i>Maximumlengte van het antwoord: 40 woorden. Beoordeel de spelling en grammatica.</i>	
8	maximumscore 1 “(uitsluitend om de) eigen belangen te dienen” (regels 166-167)	
	<i>Beoordeel de spelling.</i>	
9	maximumscore 2 De kern van een goed antwoord is:	
	<ul style="list-style-type: none"> – Mensen worden niet meer geconfronteerd met hun beperkingen. / enkel nog geconfronteerd met hun financiële beperkingen. – Mensen moeten telkens reageren op nieuwe gebeurtenissen. – Mensen hebben niet meer de tijd om na te denken. / om een goed oordeel te vellen. 	
	indien drie elementen juist benoemd	2
	indien twee elementen juist benoemd	1
	indien minder dan twee elementen juist benoemd	0
	<i>Beoordeel de spelling.</i>	
10	C	1
11	D	1
12	maximumscore 2 De kern van een goed antwoord is:	
	<ul style="list-style-type: none"> • (‘Leven in een filterbubbel’ houdt in dat) we leven in een op maat gemaakte wereld / in een wereld aangepast aan onze eigen wensen/behoefte • Daardoor wordt elk toeval uit ons leven verwijderd / dreigen we te belanden in een ijzige samenleving / in een samenleving zonder levenskracht / in een collectief isolement 	1 1
	<i>Maximumlengte van het antwoord: 40 woorden. Beoordeel de spelling en grammatica.</i>	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Tekst 2 Alles doen en voelen

13 maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:

- Via het internet bekijk je gebeurtenissen (van een afstand) 1
- Het metaverse (daarentegen) omringt je / is niet van echt te onderscheiden / legt een virtuele laag over de werkelijkheid 1

Maximumlengte van het antwoord: 30 woorden.

Beoordeel de spelling en grammatica.

14 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:

McLuhan sprak slechts over elektronische media / over radio en tv (en niet over het internet).

Beoordeel de spelling en grammatica.

15 maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:

- McLuhan beschouwde elektronische media als een verbetering van ons brein / als een verlengstuk van onze zintuigen 1
- Dit geldt evenzeer voor het internet (omdat het de reikwijdte van onze ogen en oren versterkt) 1

Maximumlengte van het antwoord: 40 woorden.

Beoordeel de spelling en grammatica.

16 A 1

17 maximumscore 1

“Het enige wat ontbreekt, is tast.” (regels 118-119)

Beoordeel de spelling.

18 B 1

19 B 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

20 maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:

twee van de volgende:

- In de fysieke werkelijkheid is iedereen alleen. / hebben we geen echt contact meer. / We worden een projectie in elkaars leven. (alineea 6)
- We belanden in een maalstroom (waarop we voortdurend allemaal aangesloten zijn / waarin we onmiddellijk worden geraakt door impulsen). (alineea 8)
- Ons eigen lichaam wordt het enige wat nog te vertrouwen is. / We raken opgesloten in ons eigen lichaam. / We weten niet meer wat echt is (en wat niet). (alineea 9)

per juist benoemd element

1

Beoordeel de spelling.

21 maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:

- Door het metaverse vervaagt/verdwijnt de grens tussen de virtuele werkelijkheid en de fysieke werkelijkheid 1
- Daardoor blijft alleen het lichaam/fysieke over als echte realiteit / als nog te vertrouwen realiteit 1

Maximumlengte van het antwoord: 40 woorden.

Beoordeel de spelling en grammatica.

22 B

2

Overkoepelende vragen bij tekst 1 en tekst 2

23 maximumscore 3

De kern van een goed antwoord is:

gevolgen in tekst 1	gevolgen in tekst 2
1a Menselijke verhoudingen zullen van elk toeval gespeend zijn. / Er ontstaat een samenleving die van louter berekeningen aan elkaar hangt.	2a We zullen een projectie worden in elkaars leven. / We hoeven niet meer naar werk, school en sport.
1b We ontmoeten elkaar niet meer (echt). / We raken in een (collectief) isolement. / We belanden in filterbubbels.	2b Alle individuele breinen worden met elkaar verbonden tot een superbrein. / We zijn collectief aangesloten op een maalstroom (van impulsen).

Opmerking

Gevolgen moeten aan de juiste tekst zijn gekoppeld; antwoorden mogen dus binnen een kolom worden verwisseld, maar niet binnen een rij.

indien vier elementen juist benoemd	3
indien drie elementen juist benoemd	2
indien twee elementen juist benoemd	1
indien minder dan twee elementen juist benoemd	0

Beoordeel de spelling.

24 maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:

- Volgens tekst 1 zorgt het metaverse voor een gepersonaliseerde/vernauwde blik op de wereld / voor een beperktere werkelijkheidsbeleving 1
- Volgens tekst 2 (echter) kunnen we door het metaverse alles doen en voelen / vergroot het metaverse onze mogelijkheden om de wereld waar te nemen 1

Maximumlengte van het antwoord: 40 woorden.

Beoordeel de spelling en grammatica.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Tekst 3 'Vrouwelijkheid' in taal zegt niet zoveel

25 maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:

- Vrouwelijke equivalenten (van woorden als 'schrijver') impliceren geen onderschikking aan mannen 1
- Het idee dat (specifiek) vrouwelijke woorden discriminerend zouden zijn, is onterecht / getuigt van (een typisch Nederlands-Angelsaksisch) provincialisme 1

Beoordeel de spelling en grammatica.

26 maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:

- In het Duits en het Frans worden termen gebruikt die alle geslachten recht doen / wordt inclusief taalgebruik nagestreefd 1
- In het Engels en het Nederlands worden specifiek vrouwelijke aanduidingen vermeden 1

Maximumlengte van het antwoord: 50 woorden.

Beoordeel de spelling en grammatica.

27 maximumscore 1

4, 6

- indien twee elementen juist benoemd 1
- indien minder dan twee elementen juist benoemd 0

28 C 1

29 maximumscore 3

De kern van een goed antwoord is:

drie van de volgende:

- Niet in alle taalgebieden wordt emancipatoire waarde aan vrouwelijke woorden toegekend.
- Taalgebieden waarin geen vrouwelijke woorden voorkomen, zijn niet automatisch geëmancipeerd.
- Het gebruik van woordgeslacht heeft (in allerlei talen) weinig met emancipatie te maken.
- Vrouwelijke woorden impliceren niet automatisch een lagere status.
- In de taal is voldoende rijkdom aan (positieve) vrouwelijke aanduidingen aanwezig.

- per juist benoemd element 1

Beoordeel de spelling.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

30 maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:

Uit het onderzoek in tekstfragment 1 blijkt dat groepen/vrouwen zich wel degelijk gediscrimineerd/buitengesloten voelen door het woordgeslacht in taalgebruik (en deze relatie tussen woordgeslacht en emancipatie wordt in tekst 3 ontkend).

*Maximumlengte van het antwoord: 40 woorden.
Beoordeel de spelling en grammatica.*

Tekst 4 Mensen willen graag kiezen, maar zijn er helemaal niet zo goed in

31 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:

- (alinea) 1: ontevreden/angstig/ontmoedigd
- (alinea) 6 en 7: (min of meer) tevreden/opgelucht/positief

indien twee elementen juist benoemd 1
indien minder dan twee elementen juist benoemd 0

Beoordeel de spelling.

32 maximumscore 3

De kern van een goed antwoord is:

	resultaat	psychologische verklaring
experiment 1 (alinea 4)	1a Mensen die mogen kiezen, raken in tijdnood. / scoren daardoor slechter.	1b Het kost tijd om keuzes te maken (en mensen onderschatten dat).
experiment 2 (alinea 5)	2a Mensen die mogen kiezen, zijn vaak minder tevreden (dan mensen die iets krijgen toegewezen).	2b Mensen geven zichzelf de schuld van een verkeerde keuze.

indien vier elementen juist benoemd 3
indien drie elementen juist benoemd 2
indien twee elementen juist benoemd 1
indien minder dan twee elementen juist benoemd 0

Beoordeel de spelling.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

33 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:

- (nog) meer keuzevrijheid
- betere service
- lagere prijzen

indien drie elementen juist benoemd

1

indien minder dan drie elementen juist benoemd

0

Beoordeel de spelling.

34 maximumscore 3

De kern van een goed antwoord is:

drie van de volgende:

- De lokale economie profiteert niet van webwinkelen. / Buurtwinkels lopen inkomsten mis. / De winst gaat (vooral) naar de aandeelhouders.
- De kwaliteit van het sociale leven in de buurt gaat achteruit.
- De grote keuzevrijheid van webwinkelen levert schuldgevoel/stress/ontevredenheid op.
- De grote keuzevrijheid van webwinkelen kost (onnodig) veel tijd.
- Het persoonlijke contact (bij een aanschaf) ontbreekt.

per juist benoemd element

1

Beoordeel de spelling.

35 maximumscore 2

Drie van de volgende:

- "(kon ik) niet over mijn hart verkrijgen" (regels 74-75)
- "(voor een koffer) die ik eigenlijk niet uitgekozen zou hebben" (regels 76-78)
- "Hij leek wel de heen- en weerwolf (uit *Pluk* ... passagier krijgt)" (regels 83-85)
- "(en) zijn enthousiasme voor een van zijn modellen sloeg zowaar een beetje op mij over" (regels 85-88)
- "(maar ik moet wel) stevast glimlachen (als ik die koffer nu tevoorschijn haal)" (regels 89-91)

indien drie elementen juist benoemd

2

indien twee elementen juist benoemd

1

indien minder dan twee elementen juist benoemd

0

Beoordeel de spelling.

Vraag	Antwoord	Scores
36	maximumscore 2 De kern van een goed antwoord is:	
	<ul style="list-style-type: none"> (De ik-figuur is positief over zijn aankoop, omdat) 1) hij deze in een nabijgelegen winkel heeft gekocht / een plezierige herinnering heeft aan de aanschaf ervan (De ik-figuur is negatief over zijn aankoop, omdat) 2) de koffer niet helemaal bij zijn persoonlijke smaak aansluit 	1 1
	<i>Maximumlengte van het antwoord: 25 woorden. Beoordeel de spelling.</i>	
37	maximumscore 2 De kern van een goed antwoord is:	
	<ul style="list-style-type: none"> In het citaat wordt niet gepleit voor een inperking van keuzevrijheid (bij webwinkelen) / voor minder keuze (bij winkelen) In alinea 8 wordt vooral ervoor gepleit om (regelmatig) te winkelen bij de buurtwinkel / om af te zien van (de grote keuzevrijheid van) webwinkelen / om de kleinere keuze bij buurtwinkels voor lief te nemen 	1 1
	<i>Maximumlengte van het antwoord: 40 woorden. Beoordeel de spelling en grammatica.</i>	
38	C	1

Incorrect taalgebruik

39 Regeling met betrekking tot incorrect taalgebruik in de antwoorden op open vragen

Voor incorrect taalgebruik worden maximaal vier scorepunten in mindering gebracht. Hierbij dient de volgende aftrekregeling te worden gehanteerd:

0 fouten	0
1 fout of 2 fouten	1
3 of 4 fouten	2
5 of 6 fouten	3
7 of meer fouten	4

Zie Vakspecifieke regel 1 voor exacte aanwijzingen omtrent aftrek.

Bronvermeldingen

- tekst 1 Éric Sadin (vertaling: Friederike de Raat), NRC Handelsblad, 27 november 2021
- tekst 2 Marian Donner, de Groene Amsterdammer, 11 augustus 2021
- tekst 3 Sjoerd van Hoorn, NRC Handelsblad, 21 december 2021
- tekst 4 Seije Slager, Trouw, 26 januari 2020
- tekstfragment 1 Mieke Zijlmans, de Volkskrant, 12 januari 2021